
edda 3/2014

Leder

Dette *Edda*-heftet er det nest siste nummeret bergensredaksjonen har ansvaret for. Etter å ha drevet redaksjonsarbeidet i snart fire år, gleder vi oss til å overlate oppgavene til en fersk redaksjon i Oslo tidlig i 2015. For selv om lesing av innsendte artikkelmanus utvider horisonten, inspirerer til gode samtaler med redaksjonskollegaene og innimellom kan støtte opp om egne forskningsinteresser, er det å redigere et fagtidsskrift på høyt nivå først og fremst forbundet med ansvar; ansvar for faget, for tekstene og for kollegaer som sender inn og som kommenterer og vurderer. Ansvar kan tyngre, og vi innrømmer gjerne at vi ser frem til et friere, lettere liv!

Da vi overtok *Edda* fra Tromsø-redaksjonen våren 2011, handlet vår første lederartikkel om betydningen fagfelleprosessen har for et vitenskapelig tidsskrifts liv, og vi repeterer det her igjen: Et tidsskrift av type *Edda* står og faller med fagfelleordningen og hvordan den praktiseres. Fagfellene driver uvurderlig, men usynlig og ulønnet arbeid i fagets interesse. Redaksjonen arbeider, ofte like usynlig, med å finne fram til gode lesere til de enkelte artikkelmanus, purrer fagfellene, formidler uttalelsene videre og følger opp vurderingene og anbefalingene så godt det lar seg gjøre. *Edda*-redaksjonen får fremdeles støtte til dette utstrakte arbeidet med refereeprosessene i form av en redaksjonssekretær: Vi våger ikke å tenke på hva som vil skje med kvaliteten til tidsskriftet dersom denne støtten forsvinner i dragsuget som følger med en tvungen overgang til *open access*-publisering.

Vår erfaring er at fagfelleprosessen alltid forbedrer artikkelen. Imidlertid går ikke alltid fagfelleprosessen så knirkefritt som redaksjonen kunne ønske seg; det hender at to uavhengige fagfeller er dypt uenige og det hender at redaksjonsmedlemmene er uenige – dette er unngåelig. Men det er også problemer som bunner i at kulturen for fagfelleuttalelser ikke er godt nok internalisert i fagmiljøet. Artikkelforfatteren kan finne på å avfeie tilbakemeldingen ut fra feilaktige forestillinger om avsender – til tross for anonymiseringsprosessen vi etterstreber. Det hender naturligvis også at fagfellene gjetter på artikkelforfatterens identitet og rir sine kjepphester mer enn å tenke på artikkelens beste. Redaktørene velger ikke alltid velegnete fagfeller og det hender også at tidspresset skaper misforståelser innad i redaksjonen, at forsinkelser oppstår

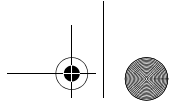
og at tidsskjemaer for tilbakemeldinger blir sprengt, etc. Sett bort fra slike personlige og for enhver redaksjon uunngåelige – men likevel ytterst pinlige – feiltrinn, kan vi si nå, etter disse fire årene, at tre ting er helt avgjørende for en vellykket fagfelleprosess:

1) Fagfellen må være innforstått med å gi konstruktiv tilbakemelding. Også en negativ dom kan være konstruktiv; en artikkelforfatter kan bli opplyst om mye dersom hun får en vurdering forfattet i et saklig tonefall, basert på gode argumenter. Redaksjonen pleier å videresende referee-uttalelsene slik de er skrevet (alt annet fører gjerne til mistanker om fusk og uredeligheter fra redaksjonens side!), og fagfellene bør derfor forfatte uttalelsene i en slik form at de kan leses av artikkelforfatteren.

2) Artikkelforfatteren må være villig til å jobbe ytterligere med det innsendte manuset, og være åpen for anbefalinger fra fagfeller så vel som fra redaksjonen. Vår erfaring tilsier at selv den beste teksten blir enda bedre etter en ytterligere bearbeidelse – en innsikt langt fra alle artikkelskribenter ser ut til å ville akseptere uten videre.

3) Redaksjonen må påse at endringer i manuset blir gjort i henhold til fagfellesskapets krav, dersom de virker rimelige og nødvendige. Redaksjonen må ikke minst ha mot og ork til å stoppe et manus til tross for at den har brukt mye tid på det, dersom artikkelforfatteren ikke er villig til å følge fagfellenes krav. Eller den må ta stilling til uttalelsene, og eventuelt varsle fagfellen og begrunne hvorfor kravene hennes ikke er fulgt opp.

Med andre ord er det en rekke ting som må være på plass for at fagfelleprosessen kan betraktes som vellykket. Mot dette bakteppet er det ekstra godt å kunne presentere fem artikler som har overlevd den redaksjonelle behandlingen, og dermed blir publisert i dette nummeret av *Edda*: Ann Schmiesing bidrar med en artikkel om Bjørnstjerne Bjørnsons tilnærmet ukommenterte historiske drama *Halte-Hulda*. Artikkelen drøfter spørsmålet om hvorfor Hulda halter, og begrunner det både med Bjørnsons forsøk på å gi et psykologisk nyansert portrett av en ellers stereotyp heltinne fra sagatiden, og med utviklingen av Bjørnsons dramatiske form. Therese Svensson løfter i sin lesning av Dan Anderssons *Kolarhistorier* teksten ut av en klassisk arbeiderlitterær forståelsesramme ved å utvide den med innsikter hentet fra kritiske hvithetsstudier, interseksjonalitetsteori og eksistensfilosofi. Hadle Oftedal Andersen iscenesetter i sin artikkel et møte mellom et dikt hentet fra Tor Ulvens *Det tålmodige* og Merleau-Pontys kunstfilosofi, ja, han går så langt som å hevde at diktet kan ses som en direkte kommentar til filosofens tenkning om kropp og kunst. Mens Oftedal Andersen slik leser et enkeltdikt opp mot en kjent filosof, etablerer Pål Bjørby i artikkelen om Holbergs *Zille Hans Dotters Gynaicologia eller Forsvars Skrift for Qvinde-Kiønnet* (1722) en sammenheng mellom Holberg og filosofen

François Poulain de la Barre. Ifølge Bjørby lar Holberg seg påvirke og veilede av filosofens forsvar for kvinnen, og med denne konkrete påvisningen av dansk-norsk Poulain-resepsjon på tidlig 1700-tall bidrar artikkelen til likerettstenkningens historie. Sist, men ikke minst, trykker vi enda en artikkel i kjølvannet av *Edda*-jubileet: Jonas Bakken gjennomgår disputasene som har blitt publisert i tidsskriftet siden starten i 1914, og konkluderer med at ordsiftet i forbindelse med doktorgraden er blitt mer generøst, og mindre styrt av teoretisk-ideologiske overbygninger.

Det er vi glade for: Temaene, materialet, teoriene og metodene som er anvendt i artiklene vi presenterer her, er mangfoldige og tankevekkende, og det store spekteret vitner om et kreativt forskerfellesskap med skapertrang. Men det tyder også på et generøst og åpent fag, der forskerne ikke uten videre lar seg styre av bestemte ideer eller troen på spesifikke metoder.

Viljen til å diskutere både det nye og det gamle er for øvrig også emnet for debattinnlegget vi denne gangen trykker, nemlig Anker Gemzøes refleksjoner om dansk prosa og dens fortolkninger i dag. Det er godt å få bekreftet mistanken om at alt det nye kanskje ikke er så nytt: Gemzøes oppfordring til større «prosahistorisk bevissthet» er helt sikkert i tråd med de fleste *Edda*-lesernes tanker om emnet. Til slutt trykker vi også en anmeldelse av noe gammelt, som plutselig er nytt igjen: Ingrid Mathisen anmelder antologien om Prøysens tekster lest som arbeiderlitteratur. Den fikk vi så vidt plass til!

Eirik Vassenden Jørgen Magnus Sejersted Christine Hamm